

Priloga IB

Kratek opis projektov

Zeleni programi socialnega varstva v Sloveniji
Analiza stanja "So Far" projekt
(Socialne storitve na večnamenskih kmetijah)
EU FPVI

Avtorica: dr. Katja Vadnal

Datum: 30. marec 2007

Organizacija: Univerza v Ljubljani

Biotehniška fakulteta, Oddelek za
agronomijo

Naslov: 1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101

E-mail: katja.vadnal@bf.uni-lj.si

1. Družinska kmetija A

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Družinska kmetija, na kateri dela gospodar, njegova žena pa je zaposlena izven kmetije. Gre za mlado kmečko gospodinjstvo s tremi člani. Kmetujejo na območju z omejenimi pridelovalnimi zmožnostmi, ki pa ima veliko krajinsko vrednost.
Kmetijska sestavina	Kmetija na 13 ha travnikov in pašnikov, na katerih redijo drobnico. Imajo tudi 2 ha gozda. Kot dopolnilno dejavnost razvijajo izobraževalne delavnice za šolske otroke.
Socialno-varstvena sestavina	Kmetija v sodelovanju z varstveno delovnim centrom razvija aktivnosti, ki so primerne za osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju. Program poteka pod vodstvom gospodarja na kmetiji dva do trikrat tedensko v času sezone kmetijskih del (april-oktober).
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so na kmetiji začeli leta 2003. Gospodar želi s storitvami povečati gospodarsko vitalnost kmetije, hkrati pa prispevati k boljši kakovosti življenja uporabnikov. Pričakuje, da bo lahko, pod pogojem, da bo dejavnost ustrezno urejena, iz naslova socialnih in izobraževalnih storitev, pridobil polovico dohodka kmetije in s tem zagotovil eno primerljivo plačano delovno mesto.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na zelenem programu dela gospodar sam, ob strokovni podpori sodelujočega delovno varstvenega centra.
Uporabniki/ udeleženci	Uporabniki so osebe z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju. V primeru uporabnikov z zmerno motnjo, so hkrati na kmetiji lahko štirje, če pa gre za uporabnike s težjo ali težko motnjo pa največ dva.
Financiranje	Zeleni program se financira iz proračuna varstveno-delovnega centra.
Gospodarski položaj	Gospodarski učinek je slab. Zeleni program nima nikakršnega vpliva na gospodarsko vitalnost kmetije. Dohodek je prenizek in kmetovo delo podcenjeno.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo udeležencev so pozitivni. Čeprav je gospodarski učinek nizek, zeleni program pomembno prispeva h kakovosti življenja kmeta in kmečke družine, saj ustvarja pozitivno vzdušje in daje zavest, da delajo nekaj novega in koristnega. Zeleni program zviša ugled kmeta in kmetije.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Kmetija leži na območju specifičnih krajinskih vrednot, ki jih uporabniki s svojim delom ohranjajo (ohranjanje biološke pestrosti na travnikih in pašnikih, čiščenje in negovanje posebnih gozdnih sestojev, vzdrževanje tradicionalnih kamnitih meja ipd.).
Mreženje, institucionalno okolje	Gospodar izvaja program samostojno in je aktivno vključen v mreže in socialne aktivnosti, ki razvijajo in promovirajo zelene socialno-varstvene programe na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Želel bi si predvsem opredelitve jasnih smernic za vstop kmetov v dejavnost, kot tudi pravni okvir, ki bi urejal dejavnost. Zagotovljena bi morala biti tudi ustrezna denarna nadomestila, pomoč strukturnim naložbam, kot tudi ustrezno izobraževanje oziroma usposabljanje in tehnična pomoč. Želel bi si tudi več podpor mreženju, komunikacijam in informacijam. Glede družbene prepoznavnosti zelenih programov socialnega varstva meni, da se njih veliko govori, niso deležni ustreznih podpor. Njihov prihodnji razvoj bo zagotovljen le v primeru, da jih bodo organizacijsko in finančno podprle tako država kot tudi občine.

2. Družinska kmetija B

Splošni vidiki in zgodovina

Kratek opis	Družinska kmetija, na kateri dela gospodarica, njen mož in dva odrasla sinova so zaposleni izven kmetije, tako da pomagajo pri kmetijskih delih le v prostem času. Družina ima oziroma je imela družinskega člana z motnjo v duševnem razvoju, tako da imajo osebno izkušnjo z osebami z motnjo v duševnem razvoju.
Kmetijska sestavina	Kmetija razpolaga s 5 ha kmetijskih zemljišč (2 ha njiv in 3 ha travnikov). Redijo 10 glav živine. Kmetujejo na ekološki način. Kot dopolnilno dejavnost razvijajo domačo predelavo in pa izobraževalne delavnice za predšolske in šolske otroke.
Socialno-varstvena sestavina	Kmetija pripravlja posebno delavnico za šolske otroke z motnjo v duševnem razvoju, ki jo izvaja gospodarica enkrat tedensko tekom šolskega leta. Tekom delavnice so otroci vključeni v enostavna kmetijska dela in v gospodinjstva opravila, kar jim omogoča pridobivanje novih znanj, izkušenj in spretnosti.
Začetek in razvoj	Zeleni program so na kmetiji začeli izvajati v drugi polovici devetdesetih. Gospodarica z osebno izkušnjo matere otroka z motnjo v duševnem razvoju želi tem otrokom omogočiti več možnosti za njihov kakovostni razvoj. Pričakuje, da bo lahko, pod pogojem, da bo dejavnost ustrezno urejena, iz naslova socialnih in izobraževalnih storitev, sebi zagotovila primerljivo plačano delovno mesto.

Sedanje aktivnosti

Zaposleni na projektu	Na zelenem programu dela gospodarica sama, ob strokovni podpori sodelujoče šole.
Uporabniki/udeleženci	Delavnice na kmetiji so vključene v redni izobraževalni program lokalne posebne šole. V njem sodeluje 10-15 učencev z motnjo v duševnem razvoju. Med njimi je polovica deklic.
Financiranje	Zeleni program se financira iz proračuna posebne šole.
Gospodarski položaj	Ekonomski učinki zelenega programa so majhni. Zeleni program nima nikakršnega učinka na ekonomsko vitalnost kmetije. Prihodek je prenizek, ker je kmetičino delo izrazito podcenjeno.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo vseh udeležencev so pozitivni. Takšni so tudi učinki na kmečko družino. Zadovoljstvo črpajo iz pozitivnih sprememb v vedenju in zmožnostih otrok. Zeleni program prispeva k ugledu kmetice in kmetije. Celoten učinek na kmečko družino je težko oceniti prav zaradi prenizkega dohodka.

Druge dejavnosti in pričakovanja

Negovanje krajine	Kmetija kmetuje na ekološki način. V sklopu tega še posebej skrbijo za ohranjanje biološke pestrosti na travnikih in pašnikih ter izvajajo posebne ukrepe na njivah (kolobar, mešane kulture, redka setev). Ustrezno je poskrbljeno tudi za blaginjo domačih živali.
Mreženje, institucionalno okolje	Gospodarica izvaja program samostojno in je aktivno vključena v mreže in socialne aktivnosti, ki razvijajo in promovirajo zelene socialno-varstvene programe na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Želela bi si predvsem opredelitive jasnih smernic za vstop kmetov v dejavnost, kot tudi pravni okvir, ki bi urejal dejavnost, Zagotovljena bi morala biti tudi ustrezna denarna nadomestila, pomoč strukturnim naložbam, kot tudi ustrezno izobraževanje oziroma usposabljanje. Glede družbene prepoznavnosti zelenih programov socialnega varstva meni, da niso deležni pozornosti. Njihov prihodnji razvoj bo zagotovljen le v primeru, da jih bodo organizacijsko in finančno podprle tako država kot tudi občine.

3. Družinska kmetija C

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Družinska kmetija C se nahaja na hribovskem območju z omejenimi dejavniki za kmetovanje. Glavni vir dohodka kmetije sta zaposlitev izven kmetije in gozdarstvo. Na kmetiji živita dve generaciji. Mladi so zaposleni izven kmetije, medtem ko starši kmetujejo. V lokalni skupnosti je dolga tradicija sodelovanja kmetov s socialnovarstvenim zavodom.
Kmetijska sestavina	Kmetija ima 1 ha obdelovalnih zemljišč, kjer pridelujejo ječmen in krompir, in 8 ha travnikov in pašnikov, na katerih redijo krave dojilje (9). Kmetija poseduje tudi 12 ha gozdov. Kmetujejo na ekološki način. Vzdrževanje krajine in gozdarstvo sta pomembni dejavnosti kmetije.
Socialnovarstvena sestavina	Socialnovarstvene aktivnosti so življenje in delo, dnevno varstvo in nadomeščanje družine. Uporabniki (3) prihajajo na delo na kmetijo iz zavoda. Sodelujejo pri vseh delih na kmetiji. Gospodarju pomagajo pri kmečkih delih, gospodinjji pa pri gospodinjstvih delih. Enemu od uporabnikov je kmečka družina tudi nadomestna družina. Čeprav živi v zavodu, ima na kmetiji svojo sobo in se sam odloča, kdaj in koliko časa bo ostal na kmetiji.
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so začeli v zgodnjih osemdesetih z dvema ključnima motivoma: pomagati ljudem s posebnimi potrebami in dobiti dodatne delovne moči. Ker so z zelenim programom vsi zadovoljni, nameravajo z njim nadaljevati tudi v prihodnje.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Program izvajajo starši, kmet in njegova žena, ob strokovni pomoči zavoda.
Uporabniki/ udeleženci	Uporabniki so odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju.
Financiranje	Program ni financiran. Delo, ki ga opravijo uporabniki na kmetiji, je ustrezna kompenzacija za kmetovo sodelovanje v programu.
Gospodarski položaj	Ekonomski učinki zelenega programa so majhni. Zeleni program nima nikakršnega učinka na ekonomsko vitalnost kmetije. Vendar je delo uporabnikov pomembno za kmetijo, pomembno pa prispeva tudi k boljši kakovosti življenja starejših na kmetiji.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo vseh udeležencev so pozitivni. Uporabniki-pomočniki so za kmetijo koristne dodatne delovne moči. Zeleni program prispeva k ugledu kmeta in kmetije. Celoten učinek na obe družini na kmetiji je pozitiven.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Z ekološkim pridelovanjem prispevajo k ohranjanju biološke pestrosti na travnikih in pašnikih. Vzdrževanje krajine in nega gozdov prispevata h kakovosti tipične gorske krajine in preprečujeta erozijo.
Mreženje, institucionalno okolje	Vsi člani kmečke družine (mlajši in starejši) sodelujejo z zavodom in z drugimi kmetijami, ki so vključene v zeleni program. Menijo, da bi bilo potrebno določiti jasne smernice za vstop kmetov v dejavnost, kot tudi pravni okvir, ki bi urejal dejavnost, Zagotovljena bi morala biti tudi ustrezna denarna nadomestila, pomoč strukturnim naložbam, ustrezno izobraževanje oziroma usposabljanje kot tudi tehnična pomoč. Glede družbene prepoznavnosti zelenih programov socialnega varstva menijo, da niso deležni pozornosti. Menijo tudi, da bi njihov prihodnji razvoj morala podpreti država in občina.

4. Družinska kmetija D

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Družinska kmetija D je mešana kmetija, na kateri živijo štirje družinski člani. Gospodarica je kmetica, medtem ko je mož zaposlen izven kmetije. V družini sta še dve hčerki-študentki. Kmetija leži na hribovskem območju z omejenimi dejavniki za kmetovanje. Glavni vir dohodka kmetije sta zaposlitev izven kmetije, živinoreja in gozdarstvo. V lokalni skupnosti je dolga tradicija sodelovanja kmetov s socialnovarstvenim zavodom.
Kmetijska sestavina	Kmetija razpolaga s 13 ha travnikov in pašnikov. Redijo krave dojlje (9) in koze (50). V posesti imajo tudi 50 ha gozdov. Kmetujejo na ekološki način. Vzdrževanje krajine, gozdarstvo in zimska služba na lokalnih cestah so pomembni dejavnosti kmetije.
Socialno-varstvena sestavina	Socialnovarstvene aktivnosti so življenje in delo, dnevno varstvo in nadomeščanje družine. Uporabnika prihajata na delo na kmetijo iz zavoda. Sodelujeta pri vseh delih na kmetiji. Gospodarici in gospodarju pomagata pri kmečkih in pri gospodinjskih delih. Enemu od uporabnikov je kmečka družina tudi nadomestna družina. Čeprav živi v zavodu, ima na kmetiji svojo sobo in se sam odloča, kdaj in koliko časa bo ostal na kmetiji.
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so začeli v zgodnjih osemdesetih. Čeprav je sedanja kmečka družina program »podedovala« od staršev, se motivi sodelovanja niso prav nič spremenili: pomagati ljudem s posebnimi potrebami in dobiti dodatne delovne moči. Zeleni program bi želeli razširiti to mere, da bi zagotavljal gospodinji vsaj minimalno plačo.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Program izvajata gospodinja in gospodar ob strokovni pomoči zavoda. .
Uporabniki/ udeleženci	Uporabniki so odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju.
Financiranje	Program ni financiran. Delo, ki ga opravijo uporabniki na kmetiji, je ustrezna kompenzacija za kmetovo sodelovanje v programu.
Gospodarski položaj	Ekonomski učinki zelenega programa so majhni. Zeleni program nima nikakršnega učinka na ekonomsko vitalnost kmetije. Vendar je delo uporabnikov pomembno za kmetijo, posebno na višku sezone kmetijskih del.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo vseh udeležencev so pozitivni. Uporabniki-pomočniki so za kmetijo koristne dodatne delovne moči. Zeleni program prispeva k ugledu kmeta in kmetije. Celoten učinek na kmečko družino je pozitiven.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Ohranjanju biološke pestrosti na travnikih in pašnikih in varovanju ptičjih gnezd na travnikih posvečajo pri obdelovanju posebno skrb. Vzdrževanje krajine in nega gozdov prispevata h kakovosti tipične gorske krajine in preprečujeta erozijo.
Mreženje, institucionalno okolje	Vsi člani kmečke družine sodelujejo z zavodom in z drugimi kmetijami, ki so vključene v zeleni program. Menijo, da bi bilo potrebno posvetiti večjo skrb mreženju, komuniciranju in informiranju. Potrebno bi bilo tudi določiti jasne smernice za vstop kmetov v dejavnost, kot tudi pravni okvir, ki bi urejal dejavnost. Zagotovljena bi morala biti tudi ustrezna denarna nadomestila, pomoč strukturnim naložbam, ustrezno izobraževanje oziroma usposabljanje kot tudi tehnična pomoč. Glede družbene prepoznavnosti zelenih programov socialnega varstva menijo, da niso deležni pozornosti. Menijo tudi, da bi njihov prihodnji razvoj morala podpreti država in občina.

5. Invalidsko podjetje A

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Invalidsko podjetje A je ustanovila organizacija uporabnikov, ki je tudi njegova lastnica. Je socialno podjetje, ki deluje na trgu. Portfelj podjetja je pester: poklicno izobraževanje in usposabljanje, vzdrževanje javnih in zasebnih zelenic, ohranjanje krajine in gozdarska dela.
Kmetijska sestavina	Vzdrževanje 300 ha javnih in zasebnih zelenic kot tržna storitev.
Socialno-varstvena sestavina	Vzdrževanje javnih in zasebnih zelenic omogoča različne socialnovarstvene storitve: življenje in delo, delovna integracija in zaposlitvena rehabilitacijo
Začetek in razvoj	Podjetje je z delom pričelo v zgodnjih devetdesetih. Motivi za njegovo ustanovitev so bili naslednji: boljša kakovost življenja uporabnikov, diverzifikacija virov dohodka, boljša izbira obstoječih zmogljivosti, krepitev procesa normalizacije/integracije uporabnikov in večji zaslužki. Družbena stigma in predsodki do invalidov/marginaliziranih ljudi zmanjšuje konkurenčnost, ker so stranke zadržane do njihovih storitev. Položaj se je bistveno izboljšal po sprejetju zakonodaje, ki pri javnih naročilih daje prednost invalidskim podjetjem.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na programu dela 23 polno zaposlenih delavcev, ki so kvalificirani za vrtnarstvo, in 4 prostovoljci.
Uporabniki/udeleženci	Uporabniki so osebe z motnjo v duševnem razvoju (1), osebe z telesnimi okvarami (9), dolgotrajno brezposelni (9) in delovni invalidi (4). Uporabniki so zaposleni in prejemajo plačo.
Financiranje	Program se financira predvsem s prodajo storitev na trgu. Eno tretjino prihodka predstavljajo socialni transferji, ki kompenzirajo nižjo storilnost uporabnikov.
Gospodarski položaj	Ekonomski položaj je dober. Prihodki in stroški so izenačeni. Učinek zelenega programa na gospodarsko vitalnost podjetja je zmeren. Načrtujejo, da bodo v naslednjih petih letih podvojili dohodek od programa. Pričakujejo tudi, da se bo v tem obdobju izboljšal tudi ekonomski položaj programa.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo vseh vključenih so pozitivni. Za družbo v celoti so zeleni programi koristni zato, ker znižujejo brezposelnost in hkrati zagotavljajo urejeno okolico.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	V tem, da pri vzdrževanju javnih in zasebnih zelenic uporabljajo ekološke postopke in da hkrati s tem oziroma na ta način promovirajo ekološko prakso med strankami, vidijo svoj glavni prispevek k varovanju naravnega okolja.
Mreženje, institucionalno okolje	Podjetje je zelo aktivno pri srečanjih in aktivnostih z drugimi institucijami na vseh ravneh. Njegovi predstavniki sodelujejo v združenjih, ki so osredotočene na zelene programe socialnega varstva kot tudi v pogajalskem procesu z lokalnimi oblastmi in javnimi/zasebnimi ponudniki socialnovarstvenih storitev. V podpori mreženju, komunikacijam in informacijam, v opredelitvi jasnih smernic za vstop kmetov, v pripravi pravnega okvira, ki bi urejal dejavnost, v denarnih nadomestilih, v pomoči strukturnim naložbam, v poklicnem izobraževanju/usposabljanju in v tehnični pomoči vidijo ključne ukrepe v podporo nadaljnjemu razvoju zelenih programov. Glede družbene prepoznavnosti zelenih programov menijo, da se o njih sicer razpravlja, niso pa prepoznavni in deležni ustreznih podpor. Njihov prihodnji razvoj bi mora delno podpreti tudi država.

6. Invalidsko podjetje B

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Invalidsko podjetje B je ustanovila organizacija uporabnikov, ki je tudi njegova lastnica. Je socialno podjetje, ki deluje na trgu. Portfelj podjetja sestavljajo štiri dejavnosti: Proizvodnja (mizarstvo, šiviljstvo), storitve (upravljanje, vzdrževanje in čiščenje stavb, vzdrževanje javnih in zasebnih zelenic, trgovina), zaposlitvena rehabilitacija (poklicno izobraževanje in usposabljanje) in socialno varstvo (varstveno delovni center, bivalne skupnosti).
Kmetijska sestavina	Vzdrževanje 800-1.000 ha javnih in zasebnih zelenic kot storitev.
Socialno-varstvena sestavina	Vzdrževanje javnih in zasebnih zelenic omogoča različne socialnovarstvene storitve: dnevno varstvo z aktivnostmi, življenje in delo, delovna integracija, zaposlitvena rehabilitacijo in izobraževanje.
Začetek in razvoj	Podjetje je pričelo z delom v zgodnjih devetdesetih. Motivi za postavitve zelenega programa so bili višja kakovost življenja uporabnikov, krepitev procesa normalizacije/integracije, večji zaslužek, širitev socialne mreže kot tudi usposabljanje in zaposlovanje invalidov. Pomanjkanje znanj in izkušenj kot tudi strokovnjakov in finančnih podpor so bili glavni problemi, s katerimi so se srečevali na začetku izvajanja zelenega programa. Zakonodajna rešitev, ki daje invalidskim podjetjem prednost pri javnih naročilih, je pomembno prispevala h konsolidaciji zelenega programa.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na zelenem programu dela 41 polno zaposlenih plačanih delavcev – inštruktorjev in izvajalcev, katerih večina ima kmetijsko izobrazbo.
Uporabniki/udeleženci	V zelenem programu sodeluje 50 uporabnikov, med katerimi je večina (31) odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju. V program so vključeni še uporabniki s telesnimi okvarami (6), starejši delavci (9) in delovni invalidi (4). Večina jih je na programih zaposlenih in prejema plačo, za druge pa podjetje prejema plačilo iz socialne blagajne za opravljanje socialno varstvenih storitev.
Financiranje	Program se financira predvsem s prodajo storitev na trgu. Eno tretjino prihodka predstavljajo socialni transferji, ki kompenzirajo nižjo storilnost uporabnikov.
Gospodarski položaj	Ekonomski položaj je dober. Prihodki in stroški so izenačeni. Učinek zelenega programa na gospodarsko vitalnost podjetja je zmeren. Načrtujejo, da bodo v naslednjih petih letih dohodek od programa povečali za polovico, s čeme bodo izboljšal tudi ekonomski položaj programa.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo vseh vključenih so pozitivni. Za družbo v celoti so zeleni programi koristni zato, ker znižujejo brezposelnost, omogočajo integracijo/inkluzijo ljudi s posebnimi potrebami in s tem povečujejo njihovo samostojnost.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	K negovanju krajine prispevajo predvsem s saditvijo in nego živih mej ter z storitvenim vzdrževanjem javnih in zasebnih zelenic.
Mreženje, institucionalno okolje	Podjetje je aktivno pri lobiranju za podporo zelenim programom in sodeluje v pogajalskem procesu na lokalni ravni in v okviru socialnovarstvenega sektorja. Menijo, da so za prihodnji razvoj zelenih programov ključnega pomena naslednji dejavniki: več podpor mreženju, komunikacijam in informacijam ter poklicnemu izobraževanju/usposabljanju, kot tudi konsistenten pravni okvir. Prepričani so, da so zeleni programi jasno prepoznavni s strani javnih institucij. Njihov prihodnji razvoj bi morale delno podpreti tako država kot tudi občine.

7. Delovno-rehabilitacijski center

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Posestvo Razori je kmetija v lasti in upravljanju Šenta-Slovenskega združenja za duševno zdravje
Kmetijska sestavina	Posestvo razpolaga s 16 ha obdelovalnih zemljišč. Od tega je 1 ha njiv, 7 ha travniškega sadovnjaka in 7 ha travnikov. Redijo 44 glav drobnice. Kmetujejo po ekološki metodi.
Socialno-varstvena sestavina	Zeleni program je sestavina dnevnega varstva, integraciji v delo oziroma zaposlitvene rehabilitacije in izobraževanja.
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so pričeli v drugi polovici devetdesetih let. Zeleni program so uvedli z namenom, da popestrijo aktivnosti za uporabnike in prispevajo k boljši kakovosti njihovega življenja z uporabo vseh razpoložljivih kmetijskih virov. Želeli so dokazati, da so skupaj z uporabniki sposobni postaviti vzorno, gospodarsko vitalno kmetijo. Glavni problemi, s katerimi so se srečali pri postavljanju programa, so bili pomanjkanje znanja, izkušenj ter finančne podpore, kot tudi zadržanost oblasti. V program so do sedaj investirali okoli 100.000 evrov.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na zelenem programu delajo 4 polno zaposleni, od tega sta 2 ženski, in 15 prostovoljcev, od tega je polovica žensk.
Uporabniki/udeleženci	V zelenem programu sodeluje 12 uporabnikov – oseb z motnjo v duševnem zdravju, od tega sta 2 ženski. od tega je Del uporabnikov je vključenih v program zaposlitvene rehabilitacije in so za svoje delo plačani, del uporabnikov so osebe, ki potrebujejo pomoč, niso zaposleni in izvajalec programa je plačan za aktivnosti-pomoč, ki jo nudi uporabnikom, del uporabnikov pa ima status je prostovoljcev in tako ne prejemajo plačila in izvajalec ne dobi plačila za aktivnosti-pomoč,ki jim jo nudi.
Financiranje	Zeleni program je del zdravstvene in zaposlitvene integracijske ustanove in je kot tak tudi financiran. Del sredstev za izvajanje kmetijskega dela prispeva občina. Sredstva pridobivajo tudi na trgu.
Gospodarski položaj	Zeleni program ni ekonomsko usmerjen; namenjen je zagotavljanju socialne in poklicne rehabilitacije uporabnikov. Stroški in dohodki so izravnani. Načrtujejo širitev zelenega programa, kot tudi povečanje njegovih gospodarskih učinkov.
Učinki	Učinki so vsestransko pozitivni, tako z vidika uporabnikov in družbenega okolja. Zeleni programi pospešujejo in olajšajo integracijo uporabnikov, omogočajo sožitje med osebnimi potrebami uporabnikov in naravo-zemljo, imajo pa tudi velik socialnovarstveni, zdravstveni in kmetijski inovativni potencial.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Na področju varovanja naravnega okolja so zelo aktivni. Negujejo travniške sadovnjake starih sort, ohranjajo biološko pestrost na travnikih in pašnikih in izvajajo posebne ukrepe na njivah.
Mreženje, institucionalno okolje	Aktivno se vključujejo v srečanja in aktivnosti z drugimi kmeti in institucijami na regionalni/nacionalni ravni in v lobiranje za sprejem ustreznih politik v podporo zelenim programom socialnega varstva. Sodelujejo v združenjih, ki so osredotočene na zelene programe socialnega varstva in v pogajalskem procesu z lokalnimi oblastmi, predvsem na področju ohranjanja krajinskih vrednot. Želeli bi si več podpor mreženju, komunikacijam in informacijam ter poklicnemu izobraževanju/usposabljanju, kot tudi konsistenten pravni in finančni okvir, ki bi urejal zelene programe socialnega varstva.

8. Rekreatijski center

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Rekreatijski center je kmetija, ki je v lasti in upravljanju Sončka-Zveze društev za cerebralno paralizo
Kmetijska sestavina	Kmetija razpolaga z 3 ha obdelovalnih zemljišč. Od tega je 1 ha njiv, 2 ha sadovnjakov in 1 ha travnikov. Na kmetiji redijo 5 konjev in 2 kozi. Ukvarjajo se s sadjarstvom, vrtnarstvom in konjerejo. Kmetujejo na biodinamičen način.
Socialno-varstvena sestavina	Kmetija je namenjena plačanemu zaposlovanju in obnovitveni rehabilitaciji terrekreaciji uporabnikov, v katere sodi tudi vključevanje uporabnikov v izvajanje kmetijskih del in opravil. Na kmetiji poteka tudi program hipoterapije.
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so pričeli v prvi polovici devetdesetih, da bi uporabnikom omogočili aktivnosti, ki imajo praktično vrednost, kot tudi ustrezno zaposlitev. Pri postavitvi programa so se zgledovali po primerih dobre prakse v tujini. Glavni problemi, s katerimi so se soočili pri uvajanju programa, so bili pomanjkanje znanj in izkušenj ter ustreznih finančnih podpor. Program je finančno podprla zavarovalniška skupnost v višini 10.000 evrov. V program so do sedaj investirali okoli 40.000 evrov.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na zelenem programu so polno zaposleni 4 delavci, od tega ena ženska, ki imajo kmetijsko izobrazbo.
Uporabniki/udeleženci	V kmetijska dela v okviru zelenega programa so vključeni 3 uporabniki, 2 z motnjo v duševnem razvoju in 1 z motnjo v duševnem zdravju. Vsi so polno zaposleni in prejemajo za svoje delo prejemajo plačilo.
Financiranje	Zeleni program se financira z lastnimi sredstvi uporabnikov in s prodajo pridelkov in storitev na trgu.
Gospodarski položaj	Zeleni program ni ekonomsko usmerjen; namenjen je zagotavljanju uporabnikom prilagojenih delovnih mest in tako nima nobenih gospodarskih učinkov. Stroški so previsoki, dohodek pa prenizek. Pričakujejo, da bo v prihodnje gospodarski položaj boljši zaradi povečanja dohodka in znižanja stroškov.
Učinki	Učinki programa na uporabnike so pozitivni, saj le-ta omogoča zaposlitev osebam s posebnimi potrebami, ki bi sicer bile nezaposlene. Pomembno prispeva k dvigu samopodobe uporabnikov, socialni integraciji v program in izven njega. Omogoča tudi boljše razumevanje vprašanj, vezanih za invalidnost/bolezen v družbi.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Prispevek zelenega programa k varovanju naravnega okolja je relativno majhen. Izvajajo ukrepe na področju oblikovanja in vzdrževanja biotopov in ohranjanja biološke pestrosti na travnikih in pašnikih. Pri pridelovanju uporabljajo biodinamično metodo, skrbijo pa tudi za sadovnjake starih sort. Za večjo aktivnost na področju varovanja narave bi potrebovali več finančnih sredstev.
Mreženje, institucionalno okolje	Aktivno sodelujejo v združenjih, ki so osredotočene na zelene programe socialnega varstva, kot tudi v pogajalskem procesu z lokalnimi oblastmi, predvsem na področju ohranjanja krajinskih vrednot. Želeli bi si, da bi bile opredeljene jasne smernice za vstop kmetov, kot tudi pravni okvir, ki bi urejal dejavnost ter sistem poklicnega izobraževanja oziroma usposabljanja. Menijo, da bi morali izoblikovati ustrezen sistem denarnih podpor in tehnične pomoči. Kar se tiče družbenega položaja zelenih programov pa so mnenja, da niso deležni nikakršne pozornosti. Prihodnji razvoj teh programov bi moral biti deležen popolne podpore države.

9. Mreža eko-socialnih kmetij

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Organizacija uporabnikov, ki deluje na območju z najboljšimi naravnimi razmerami za kmetovanje gradi mrežo ekoloških kmetij, katerih namen je zaposlitvena rehabilitacija in vključevanje invalidov. Sedaj deluje ena kmetija, na kateri potekajo naslednje dejavnosti: izobraževanje in usposabljanje, varovanje naravnega okolja, obrt in predelava kmetijskih pridelkov.
Kmetijska sestavina	Kmetija razpolaga s 16 ha obdelovalnega zemljišča, na katerem pridelujejo žita, vrtnine in sadje. Na 2 ha travnikov redijo dva konja in sedem koz. Kmetujejo ekološko.
Socialno-varstvena sestavina	Kmetijske aktivnosti so namenjene delovni integraciji in zaposlitveni rehabilitaciji.
Začetek in razvoj	Kmetija je pričela z delovanjem po letu 2000. Njena ustanovitev je bila motivirana z željo po diverzifikaciji dohodka organizacije, kot tudi z željo po ustvarjanju možnosti za poklicno rehabilitacijo uporabnikov, kar bi prispevalo k izboljšanju njihovega socialnega in zmanjšalo njihovo marginalizacijo. Pomanjkanje finančne podpore in zadržanost uradnikov sta bila in sta še glavna problema, s katerima se sooča projekt. S finančno podporo regionalnih oblasti, vlade in EU so uspeli zgraditi vse potrebne zmogljivosti in konsolidirati kmetijski sistem.

Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na programu je zaposlenih 5 polno plačanih delovnih moči. Večina je kvalificiranih za dela v zdravstvenem oziroma socialnem varstvu in izobraževanju, nekaj jih je brez posebnih kvalifikacij
Uporabniki/udeleženci	Večina uporabnikov (13) sodi v skupino dolgotrajno brezposelnih. V programih sodelujejo tudi osebe z motnjo v duševnem razvoju (3) in bivši alkoholiki (3), kot tudi oseba s telesnimi okvarami in bivši zapornik. Nekateri uporabniki so na programu zaposleni in prejemajo plačo, drugi so osebe, ki potrebujejo pomoč, niso zaposleni in izvajalec programa je plačan za aktivnosti-pomoč, ki jo nudi uporabnikom, tretji pa se obravnavajo prostovoljci.
Financiranje	Projekt se kot zaposlitveni center financira iz javnih sredstev. Del aktivnosti financirajo neposredno uporabniki. Tretji finančni vir predstavlja prodaja pridelkov in izdelkov na trgu.
Gospodarski položaj	Učinek zelenega programa na gospodarsko vitalnost kmetije je nizek. Stroški močno presegajo prihodke. V naslednjih petih letih nameravajo podvojiti dohodek od zelenega programa in izboljšati njegov ekonomski položaj.
Učinki	Učinki na osebno in družbeno blaginjo vseh udeležencev so pozitivni. Zeleni program olajšuje in pospešuje socialno integracijo uporabnikov in pomembno prispeva k uveljavljanju njihovih človekovih pravic.

Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Skrb za travniške sadovnjake lokalnih sort, ohranjanje biološke pestrosti na travnikih in pašnikih ter posebni ukrepi na njivah so vključeni v njihovo ekološko kmetijsko prakso.
Mreženje, institucionalno okolje	Organizacija je zelo aktivna pri srečanjih in aktivnostih z drugimi partnerji na področju socialnega kmetijstva na vseh ravneh, obira za sprejem ustreznih politik v podporo zelenim programom socialnega varstva in sodeluje v pogajalskem procesu z lokalnimi oblastmi (za ohranitev krajinskih vrednosti). Menijo, da so za nadaljnji razvoj zelenih programov socialnega varstva ključnega pomena podpore mreženju, komunikacijam in informacijam, opredelitev jasnih smernic za vstop kmetov, pravni okvir, ki bi urejal dejavnost, denarna nadomestila, pomoč strukturnim naložbam, poklicno izobraževanje/usposabljanje in tehnična pomoč. Glede družbene prepoznavnosti teh programov pa menijo, da se o njih veliko razpravlja, niso pa deležni ustreznih podpor. Prepričani so, da bi morali njihov razvoj podpreti najprej neposredno uporabniki in nato delno tudi država.

10. Socialnovarstveni zavod A

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Zavod je bil ustanovljen pred štiridesetimi leti. Na začetku je vanj prišlo veliko ljudi as kmetij in podeželja, ki so poznali kmetijska in. Zato so imele kmetijske aktivnosti pomembno vlogo pri njihovem usposabljanju in pri aktivnostih zanje. Čeprav večina sedanjih uporabnikov nima več nikakršnih izkušenj s kmetijskimi delu in ker stopnja njihove invalidnosti višja je primerjavi s prejšnjimi generacijami, je zavod nedavno obnovil svoj kmetijski program.
Kmetijska sestavina	Kmetujejo na dveh majhnih parcelah, kjer pridelujejo sadje, vrtnine in cvetje. Druga aktivnost je vzdrževanje lokalnih zelenic. Kmetujejo na konvencionalen način.
Socialno-varstvena sestavina	Življenje in delo.
Začetek in razvoj	Zeleni program so ponovno začeli izvajati leta 2006. Motivi za njegovo obnovitev os bili naslednji: boljša kakovost življenja uporabnikov zaradi stika z naravo, smiselnega dela in proste rabe rezultatov dela (pridelkov, dohodka od prodaje pridelkov), bolje vključevanje zavoda v lokalno skupnost, krepitev procesa normalizacije/integracije uporabnikov in izboljšanje splošne kakovosti življenja v kraju zaradi urejenega okolja. Z zelenim program je mogoča boljša raba zmogljivosti, s katerimi zavod razpolaga.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na programu sta s zaposlena dva delavca, ki sta kvalificirana za dela v zdravstvu/socialnem varstvu in za dela v vrtnarstvu. Oba sta polno zaposlena v zavodu, v zelenem programu delata približno polovico delovnega časa.
Uporabniki/ udeleženci	V kmetijskih aktivnostih sodelujejo osebe z motnjo v duševnem razvoju (10), osebe z motnjo v duševnem zdravju (9), in bivša alkoholika. Uporabniki so osebe, ki potrebujejo pomoč, in izvajalec programa je plačan za aktivnosti-pomoč, ki jo nudi uporabnikom.
Financiranje	Program se financira iz proračuna zavoda.
Gospodarski položaj	Zeleni program je ena od delovnih terapij in je tako usmerjen izključno v korist uporabnika. Zato njegov gospodarski učinek ni pomemben. Vendar ima zeleni program svoj lasten proračun in mora delovati tako, da so stroški in prihodki izravnani. Ker zavod odkupuje pridelke, pridelane v okviru zelenega programa, po tržnih cenah program posluje v okviru te zahteve. Uporabniki za svoje delo dobijo simbolično plačilo, katerega višina odraža njihovo pridnost in zavzetost.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo udeležencev so pozitivni. Ker je delovna vnema še vedno zelo pomembna družbena vrednota, je delo na zelenem programu pomembno za zmanjšanje stigmatiziranja uporabnikov, saj splošna javnost lahko vidi njihovo delovno zagnanost in vztrajnost.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Vzdrževanje tradicionalnih funkcij kraške vrtače kot tipične krajinske vrednote in tradicionalne način njene rabe s kmetovanjem.
Mreženje, institucionalno okolje	Zavod zelo aktivno sodeluje v pogajalskem procesu s lokalnimi oblastmi in oblastmi na področju socialnega varstva. Podpore mreženju, komunikacijam in informacijam, denarna nadomestila in tehnična pomoč so ukrepi, ki se jih zdijo najbolj pomembni za prihodnji razvoj zelenih programov socialnega varstva. Menijo, da se o zelenih programih sicer veliko govori, niso pa še prepoznavni in deležni ustreznih podpor. Prepričani so, da bi morali njihov razvoj podpreti najprej neposredno uporabniki in nato delno tudi država in lokalna skupnost.

11. Socialnovarstveni zavod B

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Zavod je fazi intenzivne decentralizacije in dezinstytucionalizacije. Ta proces izvajajo po modelu izgradnje bivalnih skupnosti v mestnih in na podeželju. Kmetijo so kupili zato, da bi uporabnikov, ki imajo preference do kmetijstva, omogočili, da jih uresničijo. Kmetija deluje kot bivalna skupnost z zelenim programom socialnega varstva. Poleg tega vzpodbujajo tudi vse druge bivalne skupnosti, ki imajo kmetijske zmogljivosti, da jih izkoristijo.
Kmetijska sestavina	Kmetija razpolaga s 6,5 ha obdelovalnih zemljišč, na katerih pridelujejo sadje, vrtnine in cvetje. Na 1 ha travnikov redijo ovce (25) in damjake (7). Dva konja sta namenjena hipoterapiji. Kmetujejo konvencionalno.
Socialno-varstvena sestavina	Življenje in delo.
Začetek in razvoj	Kmetija je pričela delovati po letu 2000. Ustanovili so jo v okviru dezinstytucionalizacije, da bi obnovili osebno identiteto uporabnikov, omogočili njihovo inkluzijo in emancipacijo in spodbudili njihov prehod iz zaprtih v odprte strukture kot prvi korak k njihovi vrnitvi k družinam. Trdna odločenost vodstva zavoda, da uvede zeleni socialnovarstveni program, je bila v veliko pomoč pri hitrem premagovanju začetnih težav (pomanjkanje znanj in izkušenj kot tudi strokovne in finančne podpore, zadržanost strokovnjakov in uradnikov).
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na zelenem programu delajo 4 strokovnjaki, ki so kvalificirani za dela v zdravstvenem/socialnem varstvu in kmetijstvu.
Uporabniki/udeleženci	V program so vključeni uporabniki z motnjo v duševnem razvoju (25) in uporabniki z motnjo v duševnem zdravju (25). Uporabniki so osebe, ki potrebujejo pomoč, in izvajalec programa je plačan za aktivnosti-pomoč, ki jo nudi uporabnikom.
Financiranje	Zeleni program se financira iz proračuna Zavoda.
Gospodarski položaj	Ker je zeleni program usmerjen na koristi uporabnikov, je učinek na ekonomsko vitalnost majhen. Vendar ima kmetija svoj lasten proračun in mora delovati tako, da so stroški in prihodki izravnani. Ker zavod odkupuje pridelke, pridelane v okviru zelenega programa, po tržnih cenah program posluje v okviru te zahteve. Uporabniki za svoje delo dobijo simbolično plačilo, katerega višina odraža njihovo pridnost in zavzetost.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo udeležencev so pozitivni. Stik z naravo in smiselno delo, kot tudi prosto razpolaganje z rezultati dela (pridelki, dohodek od prodaje pridelkov) slabijo institucionalno identiteto, marginalizacijo in stigma, s čemer pomembno izboljšujejo kakovost življenja uporabnikov. Zeleni programi socialnega varstva pomenijo tudi poslovno priložnost za kmetijstvo, saj jih je mogoče izrabiti pri revitalizaciji opuščenih kmetij.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Vzdrževanje ekstenzivnih sadovnjakov starih sort, naprava in vzdrževanje biotopov, ohranjanje biološke pestrosti na travnikih in pašnikih ter posebni ukrepi so glavne aktivnosti, ki jih izvajajo na področju negovanja krajine.
Mreženje, institucionalno okolje	Zavod sodeluje z združenji, zainteresiranimi za socialno kmetijstvo. Podpore mreženju, celovit pravni, denarna nadomestila in pomoči strukturnim naložbam se jih zdijo ključni dejavniki nadaljnega razvoja zelenih programov socialnega varstva. Menijo, da so zeleni programi socialnega varstva niso deležni ustrezne pozornosti. Prepričani so, da morajo prihodnji razvoj teh program najprej podpreti (posredno in neposredno) uporabniki in nato pa delno tudi država in lokalna skupnost.

12. Center za usposabljanje, delo in varstvo A

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Glavno področje delovanja centra je izobraževanje, usposabljanje, rehabilitacija in varstvo otrok in mladostnikov z motnjo v duševnem razvoju. V sklopu centra delujejo tudi bivalna enota in dnevni centri za odrasle osebe z motnjo v duševnem razvoju. Zaradi težjih motenj so uporabniki bolj ali manj odvisni od pomoči drugih. Pri tem pa je te osebe mogoče učiti in si lahko pridobijo spretnosti in navade, ki so pomembne v vsakodnevnem življenju.
Kmetijska sestavina	Razpolagajo s 5 ha obdelovalnih zemljišč, ki so namenjena pridelovanju sadja, vrtnin in cvetja, in z 1 ha travnikov, kjer redijo domače živali (3 koze in 6 rac). Imajo pet konjev, ki so namenjeni hipoterapiji. Kmetujejo ekološko.
Socialno-varstvena sestavina	Dnevno varstvo, terapija, življenje in delo, počitnice/prostočasovne aktivnosti, izobraževanje
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so pričeli v drugi polovici devetdesetih let. Glavni motiv za postavljanje zelenega programa je bilo iskanje novih pristopov, ki bi obogatili in nadgradili obstoječe metode in zamisli pri usposabljanju uporabnikov in pri njihovih aktivnostih, kot tudi uporabiti pri tem veliko posestvo (vrt, travnik, bazarji), s katerim razpolagajo.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na zelenem programu je polno zaposlenih 5 strokovnjakov, ki imajo kvalifikacije s področij specialne pedagogike, delovne terapije in agronomije.
Uporabniki/udeleženci	Vsi uporabniki (129; 60 otrok in mladostnikov in 60 odraslih) aktivno sodelujejo v kmetijskih aktivnostih. Uporabniki so osebe, ki potrebujejo pomoč, in izvajalec programa je plačan za aktivnosti-pomoč, ki jo nudi uporabnikom.
Financiranje	Zeleni program se financira iz proračuna centra.
Gospodarski položaj	Ker je zeleni program usmerjen na koristi uporabnikov, njegov gospodarski učinek ni pomemben. Stroški so primerni, dohodka pa ni skoraj nobenega. V prihodnje načrtujejo širitev in popestritev programa, kot tudi izravnano stroškov in prihodkov..
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo udeležencev so pozitivni. Zeleni program omogoča osebam, ki so manj spretni pri drugih aktivnostih, da se izkažejo in tako izboljšajo svojo samopodobo in spremenijo svojo podobo v očeh drugih, ki jih sedaj vidijo kot sposobne in vredne člane družbe. Strokovnjakom program omogoča širši vpogled v osebnost, čustvovanje in potencialne uporabnikov.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Ekološko pridelovanje in reja, oblikovanje in vzdrževanje biotopov (bazarji), skrb za javne zelenice kot storitev ter ohranjanje biološke pestrosti na travnikih so aktivnosti, s katerimi prispevajo v negovanju krajine.
Mreženje, institucionalno okolje	Center aktivno sodeluje pri srečanjih in aktivnostih s kmetij in institucijami na vseh ravneh. Aktivni so pri lobiranju v korist politik (podpor) na področju socialnega kmetijstva. Sodelujejo v združenjih, ki si prizadevajo za zelene programe socialnega varstva. Kot ključne dejavnike razvoja teh programov vidijo podpore mreženju, komunikacijam in informacijam. jasno opredeljene smernice za vstop kmetov, celovit pravni okvir, denarna nadomestila in strokovno izobraževanje. Menijo tudi, da se o zelenih programih socialnega varstva veliko govori, dejansko pa niso niti prepoznavni niti deležni ustreznih podpor. Prepričani so, da morajo prihodnji razvoj teh program neposredno podpreti uporabniki, delno pa tudi država in lokalna skupnost.

13. Varstveno delovni center B

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Center je javna socialna institucija, ki zagotavlja odraslim uporabnikom z motnjo v duševnem razvoju dnevno oskrbo in aktivnosti.
Kmetijska sestavina	Center ne razpolaga z lastnimi zemljišči, tako da zeleni program izvaja ob sodelovanju z različnimi lokalnimi partnerji: kmetija; drevesnica/vrtni center, lastniki javnih in zasebnih vrtov in parkov. Na ta način je uporabnikom na razpolago več kot 200 ha zemljišč. Večino teh zemljišč predstavljajo javne zelenice. Vrtnarijo ekološko.
Socialno-varstvena sestavina	Dnevno varstvo, življenje in delo in izobraževanje.
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so pričeli po letu 2000, da bi popestrili aktivnosti za uporabnike, izboljšali njihovo kakovost življenja, popestrili vire dohodka, okrepili proces normalizacije/integracije uporabnikov in razširi socialno mrežo. Zelo pomemben motiv je bil tudi spremeniti splošen odnos do oseb z motnjo v duševnem razvoju od usmiljenja k spoštovanju in upoštevanju.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	Na zelenem programu dela 11 v centru zaposlenih strokovnjakov (specialni pedagogi, delovni terapevti, vrtnarji in nekvalificirani delavci), ki na zelenem programu opravijo polovico vseh svojih delovnih obveznosti.
Uporabniki/udeleženci	Uporabniki (55) so osebe z motnjo v duševnem razvoju, ki potrebujejo pomoč, in izvajalec programa je plačan za aktivnosti-pomoč, ki jo nudi uporabnikom. Čeprav so dela na zelenem programu oblika zaposlitvene terapije, dobijo uporabniki za svoje delo (simbolično) denarno nagrado, ki je odvisna od njihovega delovnega angažmana.
Financiranje	Zeleni program se prvenstveno financira iz proračuna centra, deloma iz lastnih sredstev uporabnikov in deloma sredstev, ki pridobijo s prodajo storitev na trgu, ki jih opravijo za sodelujoča podjetja.
Gospodarski položaj	Učinek zelenega programa gospodarsko vitalnost centra je zmeren. Stroški in prihodki so izravnani. V prihodnosti nameravajo podvojiti obseg programa, tako glede vključenih uporabnikov, kot tudi glede prihodka.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo udeležencev so pozitivni. Zeleni program je tisti področje aktivnosti, kjer osebe z motnjo v duševnem razvoju dosegajo, ob ustrezni organizaciji in vodenju, dosegajo rezultate, primerljive s ti. normalnimi delavci. Preko njih lahko splošna vidi, da so zmožne osebe z motnjo zmožno opraviti bistveno več, kot se to od njih nepoučeni pričakujejo. Tako so pomemben promotor inkluzijske filozofije.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Saditev in nega živih mej, naprava in vzdrževanje sredozemskih biotopov ter skrb za javne zelenice kot storitev so ključne aktivnosti na področju negovanja krajine.
Mreženje, institucionalno okolje	Center aktivno sodeluje s kmeti in institucijami na srečanjih in v aktivnostih na vseh ravneh. Menijo, da so podpore mreženju, komunikacijam in informacijam, jasno opredeljene smernice za vključevanje kmetov, denarna nadomestila, usposabljanje in pomoč strukturnim naložbam, ključni dejavniki prihodnjega razvoja zelenih programov. Menijo tudi, da je družbena prepoznavnost zelenih programov zadostna. Prihodnji razvoj teh programov bi moral biti deležen delne podpore države in lokalne skupnosti.

14. Varstveno delovni center C

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Center zasebna socialno varstvena ustanova s koncesijo za opravljanje storitev socialnega varstva - dnevno varstvo in aktivnosti - odraslih oseb motnjo v duševnem razvoju.
Kmetijska sestavina	Za kmetijske aktivnosti uporabljajo vrtiček, na katerem je majhen sadovnjak, brajda vinske trte ter gredice z vrtninami in cvetjem. Vrtnarijo ekološko..
Socialno-varstvena sestavina	Dnevno varstvo, življenje in delo, delovna integracija in zaposlitvena rehabilitacija.
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so pričeli leta 1999. Pri tem so bili glavni motivi popestriti aktivnosti za uporabnike, okrepiti proces njihove normalizacije/integracije in zniževanje stroškov z lastno pridelavo sadja in vrtnin. Pomanjkanje znanja, izkušenj in denarja so bili glavni problemi na začetku delovanja zelenega programa. Kasneje so se soočili še z dvema velikima problemoma. Pri je bil ta, da se je načrtovana intenzivna vrtnarska proizvodnja velikega obsega izjalovila zaradi neustreznih talnih razmer. Drugi pa je bil ta, da zakonodaja ne dovoljuje lastno pridelane hrane prikazati med stroški socialne storitve. Zato so velike začetne ambicije pri zelenem programu skrčili na vrtnarjenje majhnega obsega.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	V VDC so zaposleni 4 strokovnjaki (specialni pedagogi, delovni terapevti), ki sodelujejo tudi pri izvajanju zelenega programa.
Uporabniki/ udeleženci	Vsi uporabniki (20) so osebe z motnjo v duševnem razvoju, ki v zelenem programu aktivno sodelujejo. Uporabniki so osebe, ki potrebujejo pomoč, in izvajalec programa je plačan za aktivnosti-pomoč, ki jo nudi uporabnikom.
Financiranje	Zeleni program se financira iz proračuna centra.
Gospodarski položaj	Zeleni program je namenjen zadovoljevanju potreb uporabnikov, zato njegovi gospodarski učinki niso pomembni. Pri tem pa so stroški programa visoki, prihodka pa skoraj ni nobenega.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo udeležencev so pozitivni. Če bi bili zeleni programi podprti z ustrežno politiko, bi bili ponudniki socialnih storitev veliko bolj motivirani za njihovo uvajanja in bi bili njihovi učinki na družbeno blaginjo ter kohezijo bistveno večji.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Skrb za travniški sadovnjak, saditev in nega žive meje in zelenice v lokalni skupnosti so glavne aktivnosti pri negi krajine.
Mreženje, institucionalno okolje	Center sodeluje z združenji, ki delujejo na tem področju. Podpore mreženju, komuniciranju in informiranju, celovit pravni in denarna nadomestila so, po njihovem mnenju, ključni za nadaljnji razvoj zelenih programov socialnega varstva. Menijo, da zeleni programi socialnega varstva niso deležni nikakršne družbene pozornosti. Njihov razvoj bi morala delno podpreti država in lokalna skupnost.

15. Center za usposabljanje, delo in varstvo D

Splošni vidiki in zgodovina	
Kratek opis	Center je javna socialna institucija, ki deluje na področju socialnega varstva otrok, mladostnikov in odraslih oseb motnjo v duševnem razvoju. Deluje v majhni in oddaljeni lokalni skupnosti na hribovskem območju. Zaradi svoje velikosti, politike inkluzije in lokalnih običajev je pomemben in vpliven lokalni dejavnik.
Kmetijska sestavina	Kmetijske aktivnosti so organizirane na dva načina. Vrtnarstvo je pomembna sestavina rednega programa usposabljanja otrok in mladostnikov in vseživljenjskega učenja odraslih. Uporabniki, ki bi radi kmetovali, imajo priložnost, da pomagajo pri rednih kmetijskih delih na okoliških družinskih kmetijah. Tretja aktivnost, ki poteka v okviru zelenega programa je skrb za lokalne zelenice. Na ta način ima center na razpolago za potrebe uporabnikov okoli 50 ha kmetijskih zemljišč in gozdov.
Socialno-varstvena sestavina	Dnevno varstvo, terapija, življenje in delo, delovna integracija/zaposlitvena rehabilitacija, počitnice/prostočasovne aktivnosti in izobraževanje.
Začetek in razvoj	Z zelenim programom so pričeli v drugi polovici devetdesetih let, da bi popestriti aktivnosti za uporabnike in izboljšali kakovost njihovega življenja, okrepili proces normalizacije/integracije in razširili socialne mreže.
Sedanje aktivnosti	
Zaposleni na projektu	V izvajanje zelenega programa je vključeno 10 v centru zaposlenih strokovnjakov (specialni pedagogi, delovni terapevti ter socialni delavci).
Uporabniki/udeleženci	Vsi uporabniki (210; 55 otrok in mladostnikov in 155 odraslih) so osebe z motnjo v duševnem razvoju, ki aktivno sodelujejo v različnih aktivnostih, ki jih ponuja zeleni program. Uporabniki so osebe, ki potrebujejo pomoč, in izvajalec programa je plačan za aktivnosti-pomoč, ki jo nudi uporabnikom. Uporabniki, ki pomagajo kmetom in tisti, ki so vključeni v vzdrževanje lokalnih zelenic, so plačani s strani naročnika glede na njihov medsebojni dogovor.
Financiranje	Zeleni program se večinoma financira iz proračuna centra, delno pa tudi s strani sodelujočih partnerjev.
Gospodarski položaj	Ker je zeleni program usmerjen na potrebe uporabnikov, njegov ekonomski učinek za center ni pomemben. Stroški so ustrezni, ni pa skoraj nobenega prihodka. V prihodnosti načrtujejo širitev in popestritev zelenega programa, hkrati pa tudi izravnavo stroškov in prihodkov.
Učinki	Učinki na osebno in socialno blaginjo udeležencev so pozitivni. Smiselno delo/aktivnosti v okviru zelenega programa vzbujajo pri uporabnikih občutek koristnosti, kar prispeva k njihovi boljši samopodobi. Eden od pomembnih učinkov zelenih programov je boljše razumevanje motenj v duševnem razvoju s strani družbe. Koristni so tudi za strokovnjake, saj jim pomagajo pri širitvi oziroma presejanju obstoječih strokovnih meja.
Druge dejavnosti in pričakovanja	
Negovanje krajine	Nega travniških sadovnjakov, naprava in vzdrževanje biotopov, ohranjanje biološke pestrosti na travnikih in pašnikih in skrb za javne zelenice kot storitev so ključne aktivnosti na področju negovanja krajine.
Mreženje, institucionalno okolje	Center aktivno sodeluje pri srečanjih in aktivnostih s kmeti in institucijami na lokalni ravni. Po njihovem mnenju so za nadaljnji razvoj zelenih programov ključnega pomena podpore por mreženju, komunikacijam in informacijam, jasno opredeljene smernice za vstop kmetov, celovit pravni in finančni okvir, denarna nadomestila, pomoč pri strukturnih naložbah, poklicno usposabljanje in tehnična pomoč. Menijo tudi, da so zeleni programi socialnega varstva deležni nedvoumne podpore s strani javnih institucij. Prihodnji razvoj zelenih programov bi morali neposredno podpreti uporabniki, deloma pa tudi država in lokalna skupnost.